

SAMENWONERS: REGEL UW ZAKEN GOED!

(UITGAVE 2026)

Tegenwoordig wonen veel mensen ongehuwd samen (samenwoners). Anders dan bij mensen die getrouwd zijn, regelt de wet weinig voor deze categorie 'partners'.

In deze brochure lichten wij u graag twee documenten toe, die voor samenwoners erg belangrijk zijn:

1. het samenlevingscontract; en
2. de testamenten.

HET SAMENLEVINGSCONTRACT

De wet regelt weinig voor samenwoners. Het is daarom erg belangrijk dat zij afspraken vastleggen. Denk bijvoorbeeld aan afspraken die gaan over de periode waarin zij samenleven, maar ook aan het uit elkaar gaan of komen te overlijden. Door deze afspraken vast te leggen, worden problemen voorkomen. Deze afspraken kunnen worden vastgelegd in een samenlevingscontract.

Wat wordt zoal in een samenlevingscontract geregeld? De onderwerpen lopen zeer uiteen. Denk bijvoorbeeld afspraken die gaan over:

- a. de kosten van de huishouding en de gemeenschappelijke bankrekening;
- b. de huur- of koopwoning;
- c. de gemeenschappelijke bezittingen (bijvoorbeeld de inboedel en auto);
- d. de situatie dat één van beiden komt te overlijden;
- e. de situatie dat de samenwoners uit elkaar gaan.

Kortom: een samenlevingscontract kunt u naar uw eigen wensen samenstellen. Zo zou u – net als bij het huwelijk – een soort "gemeenschap van goederen" aan kunnen gaan. Bij einde van de relatie krijgt elke partner dan de helft van het vermogen mee.

Of wilt u juist uw vermogens gescheiden houden? In principe krijgt dan elke partner zijn/haar eigen vermogen mee bij het einde van de relatie.

Ouderdoms- en partnerpensioen

Wellicht wilt u het ouderdomspensioen dat u beiden opbouwt, met elkaar delen. Hier kunnen afspraken over vastgelegd worden.

Behalve het ouderdomspensioen bestaat ook het partnerpensioen. Als een samenwoner pensioen opbouwt bij een pensioenfonds, dan heeft bij zijn overlijden de achterblijvende partner niet vanzelfsprekend recht op het partnerpensioen. Degene die het pensioen opbouwt, zal hiervoor namelijk zijn partner moeten aanwijzen bij het pensioenfonds.

Dit is een groot verschil met het huwelijk, waarbij de achterblijvende echtgenoot automatisch recht heeft op weduwenpensioen.

Om uw partner aan te kunnen wijzen bij uw pensioenfonds, wordt meestal de eis gesteld dat u een notarieel samenlevingscontract heeft opgesteld. Als aanvullende voorwaarde wordt soms gesteld dat het samenlevingscontract minstens een half jaar (of langer) voor het overlijden is getekend.

Tip: Informeer bij uw pensioenfonds welke voorwaarden zij stellen voor het aanwijzen van uw partner voor het partnerpensioen!

Wat nu als één van u beiden komt te overlijden?

Het is mogelijk om in het samenlevingscontract te regelen dat bij het overlijden van één van u beiden, alle gemeenschappelijke bezittingen en schulden op de langstlevende partner overgaan (bijvoorbeeld de woning en hypotheek). Dit kunt u doen door het zogenaamde "verblijvingsbeding" op te nemen.

In de meeste gevallen hebben de samenwoners ook nog privébezittingen (bijvoorbeeld spaargeld, verzamelingen of erfstukken). Over deze bezittingen kunt u in het samenlevingscontract niets regelen. Dit kunt u alleen regelen in een testament.

Is er geen testament? Dan gaat uw privévermogen naar degenen die de wet aanwijst, te weten:

- a. uw kinderen; of
- b. als er géén kinderen zijn, uw ouders en broers/zussen.

De achterblijvende partner erft volgens de wet dus niet mee!

TESTAMENTEN

Als samenwoners hun zaken goed willen regelen, doen zij er verstandig aan om testamenten op te stellen. We onderscheiden twee situaties:

- a. samenwoners met kinderen;
- b. samenwoners zonder kinderen.

Samenwoners met kinderen

Als u niets regelt, dan zijn de kinderen uw erfgenaam. Uw samenwonende partner is dus niet automatisch uw erfgenaam.

In een testament kunt u elkaar en de kinderen benoemen tot erfgenaam. Om de langstlevende zo verzorgd mogelijk achter te laten, kunt u regelen dat alle bezittingen op de langstlevende overgaan en dat de kinderen een 'papieren tegoed' op de langstlevende krijgen. Dit tegoed kunnen zij niet zomaar opeisen. Zij moeten wachten totdat de langstlevende ouder is overleden. Om te zorgen dat de kinderen het testament niet kunnen aantasten, is het nodig dat de partners ook een samenlevingscontract opstellen. Daarmee laten ze zien dat zij een zorgplicht naar elkaar hebben. Die zorgplicht gaat boven de wettelijke rechten van de kinderen.

Tip: Kinderen van samenwoners erven niet automatisch van hun vader. Voor kinderen die niet binnen een huwelijk worden geboren, geldt dat zij alleen van hun vader erven als zij door hun vader zijn 'erkend'. Dat moet bij de burgerlijke stand van de gemeente gebeuren. Deze erkenning kan al plaatsvinden tijdens de zwangerschap.

Verder is het ook verstandig om na de geboorte van het kind het (gezamenlijk) ouderlijk gezag aan te vragen. Anders zou alleen de moeder het gezag hebben. Gezag aanvragen gebeurt via de rechtbank.

Samenwoners zonder kinderen

Als samenwoners bent u niet automatisch erfgenaam van elkaar. In een testament kunt u elkaar tot erfgenaam benoemen. Regelt u dit niet? Dan zijn uw ouders en broers/zussen uw erfgenaam.

Andere redenen voor een testament

Wij hopen u met het bovenstaande duidelijk te hebben gemaakt dat het voor samenwoners erg belangrijk is testamenten op te stellen. Andere redenen om een testament op te maken, zijn:

1. *Overlijden langstlevende.* Als de langstlevende zonder kinderen overlijdt, gaat het gehele vermogen naar zijn/haar ouders, broers en zussen. De familie van de andere partner krijgt dus niets! In een testament kunt u regelen dat het vermogen naar uw beide families gaat. Uiteraard kunt u het vermogen ook aan andere personen of instellingen vermaken.
2. *Executeur.* In een testament kunt u een executeur benoemen. De executeur is de persoon die de erfenis afwikkelt. Zonder executeur moeten de erfgenamen samen uw erfenis gaan afwikkelen. Dit kan bij grote families onpraktisch zijn en zelfs leiden tot onenigheid.
3. *Huwelijk en/of kinderen.* In de testamenten kunt ook alvast regelen hoe uw erfenis verdeeld moet worden als u gaat trouwen en/of kinderen krijgt. Hierdoor hoeft u, als één van deze situaties zich voordoet, niet meteen weer uw testament te veranderen.
4. *De koude kant uitsluiten.* Door een zogenaamde uitsluitingsclausule op te nemen, regelt u dat de erfenis op de eigen kinderen komt te staan. Bij een (onverhoopte) echtscheiding van uw kind, heeft de ex-partner geen aanspraak op uw erfenis. Dit kunt u niet alleen regelen voor uw kinderen, maar uiteraard ook voor andere erfgenamen (bijvoorbeeld voor uw broer of zus).
5. *Voogdij.* Wie krijgt de voogdij over uw minderjarige kinderen wanneer u komt te overlijden? Zonder testament regelt de rechter dat voor u. U kunt dit zelf in de hand houden door in een testament aan te geven wie voogd moet worden.
6. *Bewind.* Wanneer uw erfgenamen 18 jaar zijn geworden, zijn zij vrij in de besteding van de erfenis. Dat brengt het risico mee dat het geld over de balk wordt gegooid. U kunt een bewindvoerder benoemen, die de erfgenamen kan helpen met hun financiën totdat zij een bepaalde leeftijd hebben bereikt (bijvoorbeeld 23 of 25 jaar). Als zij het geld uit de erfenis willen gebruiken, zullen zij tot de vastgestelde leeftijd eerst toestemming moeten vragen aan de bewindvoerder.

Erfbelasting

Voor de partner van de overledene geldt een grote vrijstelling (ruim € 828.000) voor de erfbelasting. Pas wanneer de achterblijvende partner meer dan het vrijgestelde bedrag erft, zal er 10 tot 20% erfbelasting betaald moeten worden.

Om als partner in aanmerking te komen voor de hoge erfbelastingvrijstelling en het lage belastingtarief, moet u wel voldoen aan de volgende voorwaarden:

- a. U bent beiden meerderjarig.
- b. U staat beiden ingeschreven op hetzelfde adres.
- c. U heeft een notarieel samenlevingscontract.
- d. U bent geen bloedverwant van elkaar.

Voor bijzondere situaties gelden uitzonderingen. Voldoet u niet aan deze voorwaarden? Dan bedraagt de vrijstelling ongeveer € 2.700 en moet u over het meerdere 30 tot 40% belasting betalen!

Tot slot

Mocht u na het lezen van deze brochure vragen hebben over de juridische of fiscale aspecten van het samenwonen, dan kunt u bij ons een vrijblijvende afspraak maken.

Let op: Het maken van een samenlevingscontract moet niet worden verward met het aangaan van een geregistreerd partnerschap! Samenwoners die niet met elkaar willen trouwen, kunnen zich namelijk als geregistreerd partners laten registreren. Dat heeft grotendeels dezelfde gevolgen als een huwelijk. Daarbij geldt een soortgelijke ceremonie en procedure als bij het huwelijk.

Hardenberg
Scholtensdijk 20
0523-261941

Dalfsen
Kerkplein 26
0529-431742

Zwolle
Harm Smeengekade 24
038-4215876

Aan de totstandkoming van deze brochure is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die nochtans onvolledig of onjuist is opgenomen wordt geen aansprakelijkheid aanvaard.